

بسمه تعالی

«آئین نامه استقرار سیستم مدیریت سلامت کار، کارگر و محیط کار»

فصل اول:

تعاریف:

سیستم مدیریت سلامت کار، کارگر و محیط کار: جزئی از سیستم مدیریت کلی سازمان می باشد که مدیریت ریسکهای سلامتی در کنار فعالیتهای تجاری سازمان (تولیدی و خدماتی) را تسهیل می بخشد. این سیستم شامل ساختار سازمانی، مسئولیتهای، فرآیندها و... می باشد که در راستای استقرار و نگهداری خط مشی سلامت کار، کارگر و محیط کار سازمان قرار دارند.

سازمان: واژه ای کلی جهت واحدهای تولیدی، فنی و خدماتی می باشد.

خط مشی: سند مکتوب که از طرف بالاترین مقام مسئول سازمان تهیه و در آن به بهبود مستمر عملکردها، مطابقت با قوانین و مقررات و الزامات قانونی تعهد شده و با ماهیت و ابعاد ریسکهای سلامتی سازمان تناسب دارد و چارچوب کلی اهداف کلان سلامت سازمان در آن مشخص می شود.

توجه: طرفهای علاقمند شامل کارکنان، مشتریان خارجی سازمان، شرکتهای بیمه گزار و امثالهم که ارتباطی با سازمان دارند می باشد.

ریسک: احتمال یک اثر متقابل در یک موجود زنده، سیستم یا جمعیت که تحت شرایط ویژه از طریق تماس با یک عامل بوجود آمده است و به عبارتی دیگر ترکیبی از احتمال وقوع یک رویداد خطرناک و عواقب آن می باشد.

ارزیابی ریسک: فرآیندی جهت محاسبه یا تخمین ریسک مربوط به موجود زنده، سیستم یا جمعیت هدف شامل شناسایی وجود یک اتفاق به دنبال تماس با یک عامل خاصی با در نظر گرفتن خصوصیات همراه و مرتبط با آن عامل بعلاوه خصوصیات سیستم خاص مربوطه.

فرآیند ارزیابی ریسک شامل چهار مرحله است: شناسایی خطر، توصیف [مشخصات] خطر [اصلاح مربوطه: ارزیابی پاسخ به دز]، ارزیابی تماس و توصیف ریسک [مربوطه]. این جزء اولیه در یک فرآیند بررسی ریسک می باشد. به عبارت دیگر ارزیابی ریسک فرآیند کلی برآورد ابعاد و گستردگی ریسک و تصمیم بر سر این موضوع که آیا ریسک قابل تحمل می باشد یا خیر؟

ریسک قابل تحمل یا ریسک قابل قبول: یک اصطلاح مدیریت ریسک می باشد، قابل قبول بودن ریسک وابسته به داده های علمی، عوامل اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و پیامدهای برخاسته از تماس با یک عامل می باشد، به عبارت دیگر به ریسکی گفته می شود که به میزانی کاهش یافته که می تواند برای سازمان با توجه به تعهدات قانونی و خط مشی سلامت کار، کارگر و محیط کار قابل تحمل باشد.

شرایط اضطراری: شرایطی که تحت موقعیتهای غیر مترقبه رخ می دهد نظیر انفجار، آتش سوزی، نشت مواد سمی، سیل، زلزله و امثالهم.

سلامت: در این آئین نامه هر جا کلمه سلامت ذکر شده به معنی ایمنی و بهداشت کار است.

Reference :

IPCS Risk Assessment Terminology – world Health Organization – Geneva – 2004

فصل دوم:

براساس ماده ۸۵ قانون کار جمهوری اسلامی ایران و صیانت از نیروی کار و حفظ سلامت در محیط کار این آئین نامه مشتمل بر بندهای ذیل تهیه و از تاریخ تصویب بایستی به مورد اجرا گذارده شود:

ماده ۱: کلیه مسئولیت های مرتبط با حفاظت فنی و بهداشت کار و تامین سلامت نیروی انسانی بعهده کارفرما می باشد و کارفرمایان کارگاههای مشمول قانون کار مکلفند با اتخاذ تمهیدات و روشهای مناسب نسبت به استقرار سیستم مدیریت سلامت کار، کارگر و محیط کار در کارگاههای خود تحت ضوابط مربوطه اقدام نمایند. دستورالعمل اجرایی این بند توسط معاونت سلامت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و معاونت روابط کار وزارت کار و امور اجتماعی ظرف مدت سه ماه تهیه و ابلاغ خواهد شد.

ماده ۲: کارفرمایان مکلفند خط مشی سلامت کار، کارگر و محیط کار در واحد تحت پوشش خود را تعریف کرده، مستند و به تایید مراجع ذیصلاح برسانند.

تبصره: خط مشی بایستی به کلیه کارکنان ابلاغ و درک شده و در دسترس بوده و توجیه شود.

ماده ۳: کارفرمایان مکلفند فرآیند شناسایی و ارزیابی خطرات را در واحد تحت پوشش خود بصورت ادواری انجام داده و نسبت به تدوین اهداف و برنامه های سلامت کار، کارگر و محیط کار و اجرای آنها به منظور کنترل عملیات اقدام نمایند.

ماده ۴: کارفرمایان موظفند آخرین اطلاعات در زمینه استانداردها، ضوابط، قوانین، آئین نامه و بخش نامه های مرتبط با حفاظت فنی و بهداشت کار کارگران، محیط کار و جلوگیری از حوادث و بیماریهای ناشی از کار را از وزارتین بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و کار و امور اجتماعی اخذ نمایند و نیز اطلاعات مورد نیاز برای انجام کار در شرایط ایمنی و بهداشتی برای کارکنان خود را تهیه و با آموزش کارکنان خود، مطالب را به صورت قابل دسترسی، درک و عمل در اختیار کاربران قرار دهند.

ماده ۵: کارفرمایان موظفند نسبت به استقرار سیستم ضبط و نگهداری اطلاعات مرتبط با سلامت کار، کارگر و محیط کار اقدام نمایند و مدارک مورد نیاز جهت سازمانهای ذیربط در دسترس باشد.

تبصره: فرمهای گزارش دهی وضعیت حفاظت و بهداشت محیط کار، بیماریها و حوادث ناشی از کار بطور دقیق ثبت و بر حسب مورد به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و وزارت کار و امور اجتماعی اعلام گردد.

ماده ۶: کارفرمایان موظفند مطابق الگوهای تعریف شده توسط وزارتین بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و کار و امور اجتماعی ترتیباتی اتخاذ نمایند تا طرحهای مقابله با شرایط بالقوه اضطراری را تهیه و در محیط کار اجرا نمایند.

ماده ۷: کارفرمایان موظفند امکانات لازم جهت پایش و اندازه گیری عوامل زیان آور محیط کار و بازرسیهای ادواری از محیط کار را تامین و اجرا نمایند. اطلاعات حاصله مشمول ماده ۵ این آیین نامه و تبصره مربوطه می باشد.

ماده ۸: کارفرمایان موظفند در جهت تامین، تداوم و ارتقای سیستم مدیریت سلامت کار، کارگر و محیط کار، با تشکیل جلسات کمیته حفاظت فنی و بهداشت کار تدابیر لازم را اتخاذ نمایند.

ماده ۹: به منظور حفظ استقلال، لازم است مسئولین ایمنی و بهداشت کار در محیطهای کار و در جهت اجرای بهینه بازرسیهای محیط کار از نظر کشف و کنترل عوامل خطر ساز از نظر چارت سازمانی در جایگاه مناسب و تدوین نگرش درست مستقیماً زیر نظر مدیر ارشد (کارفرما) انجام وظیفه نمایند و دستورالعمل اجرایی مذکور توسط وزارتین بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و کار و امور اجتماعی تدوین و ابلاغ خواهد شد.

ماده ۱۰: کارفرمایانی که با استقرار سیستم پویای مدیریت سلامت کار، کارگر و محیط کار در کارگاههای خود موفق به اخذ تاییدیه از وزارتین بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و کار و امور اجتماعی گردند در گروه کارفرمایانی که به اجرای بند یک ماده ۳ آیین نامه بازنشستگی پیش از موعد در کارهای سخت و زیان آور نایل آمده در گزارش کارشناسان بهداشت حرفه ای وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و بازرسان کار وزارت کار و امور اجتماعی لحاظ خواهد گردید.

تبصره: لازم است کارفرمایان سیستم پویای مدیریت سلامت کار - کارگر و محیط کار را هر ساله به تایید وزارتین بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و کار و امور اجتماعی رسانده و تاییدیه دریافت نمایند.

فصل سوم:

نحوه تایید استقرار و نگهداری سیستم مدیریت سلامت کار، کارگر و محیط کار

ماده ۱۱: کلیه شرکتهایی که مبادرت به ارائه مشاوره، ممیزی و یا آموزش و ارائه گواهینامه در زمینه سیستمهای مدیریتی سلامت کاری، کارگر و محیط کار (HSE,IMS,OHSAS 18001 و امثالهم) می نمایند بایستی دارای حداقل یک مسئول فنی با شرایط ذیل باشند:

- دارا بودن مدرک کارشناسی یا کارشناسی ارشد و بالاتر در رشته تحصیلی بهداشت حرفه ای، ایمنی صنعتی و HSE با حداقل سه سال سابقه کار مفید در زمینه مربوطه.

- دارا بودن مدرک معتبر آشنایی با سیستمهای مدیریت ایمنی و بهداشت حرفه ای از وزارتین بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و کار و امور اجتماعی و یا شرکتهای دارای مجوز از وزارتین بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و کار و امور اجتماعی.

تبصره ۱: شرایط کسب تاییدیه از معاونت سلامت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و معاونت روابط کار وزارت کار و امور اجتماعی طی دستورالعمل اجرایی ابلاغ خواهد گردید.

تبصره ۲: کلیه شرکتهای ارائه دهنده خدمات مرتبط با سیستمهای مدیریت سلامت کار، کارگر و محیط کار (شامل مشاوره، آموزش، استقرار، ممیزی داخلی و خارجی و مراقبتی و...) لازم است جهت شناسایی خطرات ارزیابی ریسک و ارائه راهکارهای کنترلی و نیز ممیزی ها، دارای تعداد کافی متخصص بهداشت حرفه ای و ایمنی صنعتی (کاردان، کارشناس و کارشناس ارشد) که توسط وزارتین بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و کار و امور اجتماعی اعلام می گردد با شرایط مندرج در ماده ۱۱ باشند.

ماده ۱۲: متقاضیان دریافت گواهینامه های مورد اشاره این آیین نامه بایستی کلیه خطرات و جنبه های مربوطه در محیطهای کاری را شناسایی سپس مورد ارزیابی قرار داده و پس از اولویت بندی آنها اقدام به ارائه اقدامات کنترلی (با تاکید بر کنترل در مبدأ) در این زمینه نمایند و کلیه سوابق مربوطه در محل نگهداری گردد.

تبصره: شناسایی و اندازه گیریهای محیطی و انسانی و ارزشیابی توسط شرکتهای خصوصی دارای مجوز جهت ارائه این نوع خدمات بایستی حسب مورد به تأیید وزارتین بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و کار و امور اجتماعی برسند.

ماده ۱۳: کلیه الزامات قانونی و ملی و سایر الزامات به روز مرتبط با ایمنی و بهداشت حرفه ای و سلامت کار بایستی توسط شرکتهای و محیطهای کاری که اقدام به اخذ این سیستمها می نمایند جمع آوری و رعایت گردد.

ماده ۱۴: در راستای تحت کنترل قرار گرفتن مداوم محیطهای کاری از نظر خطرات و جنبه های تأثیرگذار بر سلامتی نیروهای کار و بهبود شرایط محیطهای کاری از نظر مشاغل سخت و زیان آور، لازم است صنایع و محیطهای کاری مربوطه اقدام به استقرار و نگهداری سیستمهای مدیریت سلامت

کار، کارگر و محیط کار نمایند و گزارش پیشرفت را حسب مورد و بطور منظم به دانشگاههای علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی (معاونتهای بهداشتی) و سازمانهای کار و امور اجتماعی (اداره بازرسی کار) گزارش نمایند.

ماده ۱۵: کلیه شرکتهای موضوع ماده ۱۱ این آیین نامه لازم است لیست کارکنان مرتبط با سیستمهای مدیریت سلامت کار، کارگر و محیط کار خود را به معاونت بهداشتی دانشگاههای علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی و بازرسی کار سازمانهای کار و امور اجتماعی که تحت پوشش آن می باشند ارائه و حسب مورد اقدام به اخذ مجوز فعالیت از وزارتین بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و کار و امور اجتماعی نمایند.

ماده ۱۶: کلیه شرکتهای دارای مجوز موضوع ماده ۱۱ این آیین نامه بایستی گزارش فعالیت خود را بطور دوره ای و منظم به دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی (معاونت بهداشتی - واحد بهداشت حرفه ای) و سازمانهای کار و امور اجتماعی (بازرسی کار) حوزه خود ارائه نمایند.

ماده ۱۷: کارشناسان بهداشت حرفه ای دانشگاههای علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی و بازرسان کار سازمانهای کار و امور اجتماعی لازم است از شرکتهای موضوع ماده ۱۱ این آیین نامه بطور مرتب بازدید و بر فعالیت مرتبط با سیستم مدیریت سلامت کار، کارگر و محیط کار نظارت و گزارش تهیه نمایند.

ماده ۱۸: معاونت سلامت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و معاونت روابط کار وزارت کار و امور اجتماعی موظف است دستورالعمل اجرایی این آیین نامه را تهیه و به مبادی ذیربط و کارفرمایان ابلاغ نمایند.

این آیین نامه مشتمل بر ۳ فصل و ۱۸ ماده و ۶ تبصره در تاریخ ..... به تصویب نهایی رسید.

دکتر جهرمی
وزیر کار و امور اجتماعی

دکتر لنکرانی
وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی